

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/1/M.Y.-00/6 (Muafiyet/Menfi Tespit)

Karar Sayısı : 01-07/64-20

Karar Tarihi : 6.2.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer Müftüoğlu

Üyeler : Dr. Kemal EROL, M. Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER.

B- RAPORTÖRLER: Mehmet YANIK, Şebnem KULAKSIZOĞLU, Haluk ARI, Kerem TOMUR

C- BAŞVURUDA BULUNAN: DAF Tırsan Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.

D- TARAFLAR: - DAF Tırsan Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Osman Gazi Mah. Yıldızhan Cd. Yanyol
81470 Samandıra/İstanbul
- DAF Trucks N.V.
Hugo van der Gooslaan 1-Postbus
90065, 5600 PT Eindhoven/Hollanda

E- DOSYA KONUSU: DAF Tırsan Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. (DAF Tırsan) ve DAF Trucks N.V. (DAF Trucks) arasında akdedilen "İthalatçı Sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 5.5.1998 tarih ve 1227 sayı ile giren başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4., 5. ve 8. maddeleri uyarınca düzenlenen 14.11.2000 tarih, D4/1/M.Y.-00/6 sayılı Menfi Tespit/Muafiyet Ön İnceleme Raporu 25.1.2001 tarih, REK.0.08.00.00/7 sayılı Başkanlık önergesi ile Kurul gündemine alınarak karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: DAF Trucks'ın ürettiği kamyon ve çekicilerin DAF Tırsan tarafından pazarlanması ile yedek parça temini ve servis hizmetleri verilmesini düzenleyen sözleşmenin rekabeti sınırlayıcı hükümler içermesi nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyeceği; sözleşmenin 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde öngörülen şartları sağlamadığı ve grup muafiyeti tanınan anlaşmalar içerisinde yer almadığı; ayrıca sözleşmeye fiyata ilişkin sınırlamalar getirmesi nedeniyle bireysel muafiyet verilmesinin de mümkün olmadığı ve sözleşmede yer alan söz konusu fiyat sınırlamasının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini açık bir biçimde ihlal etmesi nedeniyle sözleşmenin tarafları hakkında soruşturma açılması gerektiği düşünülmektedir

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

1. İlgili Pazar

Ürün Pazarı: Dosya konusuna ilişkin dört ayrı ilgili ürün pazarı tespit edilmiştir. Kamyon ve çekiciler tüketici gözünde farklı kullanım amaçları olan, aralarındaki ikame sınırlı ürünlerdir. Yedek parça ise kullanım amacı tamamen farklı aynı zamanda üretim süreci farklı bir sistem ve teknoloji gerektiren bir ürün olması sebebiyle ayrı bir ürün pazarı olarak tanımlanmıştır. Ayrıca bakım ve onarım hizmetleri de bir diğer pazarı oluşturmaktadır. Bu çerçevede, kamyon dağıtım ve satış pazarı, çekici dağıtım ve satış pazarı, bakım ve onarım hizmetleri pazarı ile yedek parça temini pazarı ilgili ürün pazarları olarak kabul edilmiştir.

Coğrafi Pazar: İlgili başvuru açısından ürünün ilgili coğrafi pazarı, Türkiye Cumhuriyeti sınırları olarak belirlenmiştir.

2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

DAF Trucks ile DAF Tırsan arasında 7.3.1995 tarihinde DAF Trucks tarafından üretilen motorlu yeni taşıt araçları ile bunlarla birlikte yedek parçalarının Türkiye’de pazarlanması ve servis hizmetleri verilmesi ile ilgili “İthalatçı Sözleşmesi” imzalanmış ve DAF Tırsan Kurum'a başvurarak bu sözleşme için menfi tespit belgesi verilmesi, menfi tespit belgesi verilmemesi halinde muafiyet tanınması talebinde bulunmuştur.

Başvuru konusu sözleşme ile DAF Tırsan, DAF Trucks’ın ürünlerini pazarlamayı ve servis hizmetlerini sağlamayı kabul etmektedir. Dolayısıyla sözkonusu sözleşme dikey bir anlaşmadır.

Söz konusu sözleşmeye, 1. ve 7. maddelerinde satıcının satış yetkisinin belirli bir bölge ile sınırlandırılmış olması, 4. maddesinde satıcı tarafından rakip malların satışının yapılmasının yasaklanması gibi 4054 sayılı Kanun'a aykırı hükümler taşınması nedeniyle menfi tespit belgesi verilmesi mümkün değildir.

Öte yandan başvuru konusu sözleşme DAF Trucks’ın ürettiği motorlu yeni taşıt araçları ile birlikte bunların yedek parçalarının yeniden satış ve servisine ilişkin olduğu için 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği açısından da değerlendirilmiştir:

İthalatçı Sözleşmesi'nin 4/a maddesinde; “İthalatçı üreticinin önceden yazılı izni olmaksızın veya işbu anlaşmaya ekli Ek-B’de belirtilmeksizin, ürünlerle rekabet edebileceği makul olarak düşünülebilecek herhangi bir ürünü doğrudan veya dolaylı olarak stoklarında bulundurmayacak, desteklemeyecek, satmayacak veya ticari maksatlı olarak elinde tutmayacaktır.

Bundan başka, ithalatçı işbu anlaşmaya ekli Ek B’nin bütün motorlu araçlar ve parçaları dağıtım ve satımı ile ilgili tüm detayları ve kendisini (bir limited şirket sözkonusu olduğundan şirketin ortakları ve müdürlerini) doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilgilendirebilecek sair benzer sorumlulukların tüm detaylarını içerdiğini beyan etmektedir.

Yukarıda belirtilen hükümler, ithalatçının yönetici personeline, ithalatçının hissedarlarına ve ithalatçıdan mali menfaati olan diğer taraflara da uygulanacaktır” ifadelerine yer verilmiştir.

1998/3 sayılı Tebliğ'in 4/b-3. maddesine göre; "ayrı satış yerlerinde, ayrı bir yönetimle ve ayrı bir yasal varlık halinde ve markalar arasında karışıklıktan kaçınacak şekilde satış halleri hariç olmak üzere, satıcının, üreticiden başka kişiler tarafından sunulan motorlu yeni taşıt araçlarını satmama yükümlülüğü" grup muafiyeti kapsamına girmektedir.

Sözleşmenin yukarıda değinilen 4/a. maddesi ile Tebliğ'in bu hükmünü aşan bir yükümlülük getirilmiştir.

1998/3 sayılı Tebliğ motorlu taşıt araçları ile bunlarla birlikte yedek parçalarının dağıtımını ve servisini kapsamakta, "aksesuarları" kapsamamaktadır. Sözleşmenin "Ürünlerin Servisi" başlığını taşıyan 10. maddesi aksesuarları da kapsayacak şekilde sınırlamalar içermekte olup, bu maddenin 1998/3 sayılı Tebliğ'e uygun hale getirilebilmesi için yedek parça kapsamında olmayan aksesuarları içermeyecek şekilde yeniden düzenlenmeleri gerekmektedir.

İthalatçı Sözleşmesi'nin "Yürürlük ve Fesih"i düzenleyen 23/a maddesi, "*İşbu sözleşme imzalanma tarihi veya tarihlerine bakılmaksızın 7 Mart 1995 tarihi itibariyle yürürlüğe girecektir ve dört yıl boyunca yürürlükte kalacaktır. Taraflardan birinin sona erme tarihinden en az oniki ay öncesinden İthalatçıyı ihbar halinde, söz konusu sürenin sona ermesi üzerine Sözleşme sona erecektir. Böyle bir ihbarda bulunulmadığı takdirde, Sözleşme taraflardan birinin sözleşmenin feshini en az oniki ay öncesinden ihbar edilmedikçe ve ihbar edilene kadar süresiz olarak devam edecektir ve işbu oniki aylık ihbar süresinin bitiminde sona erecektir.*" şeklindedir.

1998/3 sayılı Tebliğ'in 6. maddesi "Grup Muafiyeti Verilebilmesi İçin Uyulması Zorunlu Haller" başlığını taşımaktadır ve bu maddenin ikinci fıkrası anlaşma sürelerine ilişkin düzenleme getirmektedir. Söz konusu maddenin 2000/3 sayılı Tebliğ ile değişik hükmüne göre, satıcının dağıtım ve hizmet yapısını iyileştirme yükümlülüğünün olduğu hallerde anlaşma eğer süreli yapılıyorsa en az beş yıl süreli olmalı ve feshi ihbar süresi de altı ay olarak düzenlenmelidir. Eğer anlaşma süresiz yapılıyor ise feshi ihbar süresinin en az iki yıl olarak belirlenmesi öngörülmüştür. Ancak maddede, sağlayıcının anlaşmaya son vermesi halinde kanundan veya anlaşmadan dolayı uygun bir tazminat ödemek zorunda olduğu veya satıcının dağıtım sistemine yeni girdiği ve anlaşma süresinin veya anlaşmanın olağan feshi ihbar süresinin bu satıcı tarafından ilk kez kabul edildiği hallerde bu sürenin asgari bir yıla indirilebilmesi hali bu sürenin istisnası olarak düzenlenmiştir.

Buna göre, sözleşmenin süresini dört yıl olarak belirleyen ve 1999 yılından itibaren süresiz hale gelen 23/a maddesi hükmü, 1998/3 sayılı Tebliğ'in 2000/1 sayılı Tebliğ ile değişik 6. maddesine aykırıdır ve yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Öte yandan sözleşmenin, "*İthalatçı Üreticinin tavsiye olunan bir satış fiyatı tespit edebilmesine yarayacak bütün bilgileri Üreticiye sağlayacaktır. İthalatçının ürünlerin fiyat yapılarında çeşitli değişiklikler yapmak istemesi halinde, Üreticiyi söz konusu durumdan derhal haberdar edecek ve böyle bir fiyat değişikliği için gerekli bütün nedenleri açıklayacaktır.*" şeklindeki 9/d maddesinin fiyata ilişkin sınırlamalar

getirdiği yönündeki raportör görüşünün değerlendirilmesi sonucunda; bu maddenin, ithalatçının pek tabii olarak, fiyat tavsiye edebilmesine yarayacak bilgileri (örneğin Türkiye'de uygulanan vergiler, rakip ürünlerin satış fiyatlarına ilişkin istatistikler ve benzeri bilgiler) üreticiye sağlamasına, bu tür bilgilerde değişiklik söz konusu olması halinde üreticiyi haberdar etmesine ve tavsiye edilen fiyatlarda değişiklik önermesine yönelik olması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'a aykırılık taşımadığı anlaşılmıştır.

İ- SONUÇ

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler doğrultusundanda, DAF Trucks ile DAF Tırsan arasında düzenlenen İthalatçı Sözleşmesi'nin;

- 1- a) 4. maddesindeki rekabet etmeme yükümlülüğünün "ayrı satış yerlerinde, ayrı bir yönetimle ve ayrı bir yasal varlık halinde ve markalar arasında karışıklıktan kaçınacak şekilde satış halleri hariç olmak üzere" düzenlenmesi ve buna aykırı hükümlerin sözleşmeden çıkarılması,
- b) 10. maddesinin yedek parça kapsamında olmayan aksesuarları içermeyecek şekilde düzenlenmesi,
- c) Yürürlük ve feshi ihbar sürelerine ilişkin 23. maddesinin 1998/3 sayılı Tebliğ'in 4.10.2000 tarih ve 2000/3 sayılı Tebliğ ile değişik 6. maddesine uygun olarak düzenlenmesi,

kaydıyla sözkonusu İthalatçı Sözleşmesi'nin, 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceğine,

2- a) bu koşulların yerine getirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 60 gün süre verilmesine ve bu süre içinde, öngörülen düzeltmeler yapıldığına dair belgelerin Kurum'a sunulmasına;

b) Aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca sözleşmenin geçersiz olacağıının, Kurulumuzca öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağıının ve aynı Kanun'un 16 ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağıının taraflara bildirilmesine;

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.